

Stockholm 2012-08-21

Socialdepartementet/
registrator@social.ministry.se
s.vs@social.ministry.se

Demensförbundets yttrande över departementspromemorian
Ds 2012:20 Inspektionen för vård och omsorg
- En ny effektiv tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst
Socialdepartementet 2012-06-12 S2012/3890/VS, 4269/VS, 4270/FS

Demensförbundet företräder demenssjuka och deras anhöriga/närstående. Förbundet bevakar även multisjuka äldres intressen. För dessa sårbara grupper är tillsynen av stor betydelse, men den fungerar tyvärr dåligt idag.

Sammanfattning

Demensförbundet är i princip positivt till förslaget om att inrätta en renodlad och samordnad tillsynsmyndighet. Demensförbundet har länge krävt en effektivare tillsyn än vad som sker i dag. Demensförbundet har också länge krävt en fristående och oberoende tillsynsenhet som snabbt utreder anmälda missförhållanden och kan tilldela vite om missförhållanden inte åtgärdas. Det är viktigt att utdömda viten är kännbara.

Det finns **emellertid** brister och frågetecken i departementspromemorian förslag som kan innebära att förslagen inte leder till den effektiva tillsynsmyndighet som man eftersträvar.

1. Förslagen är lagda utifrån ett myndighets- och byråkratperspektiv (Statskontoret) och inte ur ett patient/brukarperspektiv.
2. Man talar inte om förebyggande kvalitetsarbete som skärpta bemanningsregler och förbättrad arbetsledning, vilket minskar belastningen på tillsynsmyndigheten.
3. Den viktiga hälso- och sjukvårdslagen påverkas enligt departementspromemorian inte av Förslagen, vilket är märkligt. Samtidigt ska ju den föreslagna nya tillsynsmyndigheten omfatta såväl hälso-och sjukvård som socialtjänst.
4. Den lokala egentillsynen och de medicinsk ansvariga sjuksköterskornas (MAS) viktiga roll när det gäller tillsyn och kontroll, berörs inte.
5. Tanken är tydligen att länsstyrelserna (sid. 180) ska återfå en roll i tillsynsarbetet. Detta vore en återgång till tidigare förhållanden och medför ökad byråkrati.
6. Den viktiga frågan om kompetensen hos personalen på en ny tillsynsmyndighet berörs inte.

Detaljsynpunkter

1. Förslagen är lagda utifrån ett myndighets- och byråkratiperspektiv (Statskontoret) och inte ur ett patient/brukarperspektiv. Det är viktigt att reglerna är klara och enkla. Det finns alltför många lagar och förordningar på vård- och omsorgsområdet.
 2. Man talar inte om förebyggande kvalitetsarbete som skärpta bemanningskrav och förbättrad arbetsledning, vilket minskar belastningen på tillsynsmyndigheten. En studie visar att 76 procent av personalen på äldreboenden i Finland har daglig kontakt med sin chef. I Sverige är det endast 5 procent.
 3. Enligt departementspromemorian påverkas hälso- och sjukvårdslagen inte av förslaget att bryta ut tillsyns- och tillståndsverksamheten från Socialstyrelsen. Däremot påverkas socialtjänstlagen enligt departementspromemorian som innehåller flera förslag till ändringar i denna lag. Vi ställer oss frågande till varför hälso- och sjukvårdslagen undantagits. Syftet med förslaget är ju att den föreslagna nya myndighetens tillsyn ska omfatta såväl hälso- och sjukvård samt socialtjänst. De grupper som Demensförbundet företräder är ofta multisjuka och sjukvårdsfrågorna är här av avgörande betydelse.
- Av Demensförbundets anhörigenkäter framgår att anhöriga efterfrågar mer sjukvårdskunnig personal på äldreboenden. År 2003 svarade 2 av 10 anhöriga att det behövs mer personal på äldreboenden. År 2011 var det betydligt fler som tyckte så: 8 av 10 svarade då att det behövs mer personal på äldreboenden.
4. Vart har egentillsynen i hälso- och sjukvården tagit vägen i promemorian? När det gäller tillsyn och kontroll på det lokala planet spelar de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna MAS (§ 24 HSL) en mycket viktig roll och de behöver allt stöd från tillsynsmyndigheterna. Som visat sig när det gäller Koppargården i Stockholm kan en medicinsk ansvarig sjuksköterska få svårigheter att hävda sina lagliga skyldigheter.
 5. Avsnittet om myndigheternas regionala verksamhet (sid 180) reser vissa frågor. Det verkar som om man vill återinföra länsstyrelserna i tillsynsverksamheten. Detta vore en återgång till tidigare förhållanden och medför ökad byråkrati.
 6. Den viktiga frågan om tillsynspersonalens kompetens berörs inte. Vilka klarar av att genomföra en tillsyn av hög kvalitet? Rimligen måste tillsynen genomföras av team med olika kompetenser. T ex geriatriker, sjuksköterskor, tandläkare, sjukgymnaster, arbetsterapeuter.

För Demensförbundet
Stina-Clara Hjulström
Ordförande